

СОЦІЯЛІСТИЧНА БІБЛІОТЕКА

МИХАЙЛО ДУРДЕЛА.

ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ АМЕРИКАНСЬКОГО ДЕМОКРАТИЗМУ

Видане Української Федерації
Американської Соціалістичної
Партії.

1919

ЦІНА 15 ЦЕНТІВ.

З ДРУКАРНІ "РОБІТНИКА"

222 E. 5-th St., New York, N. Y.

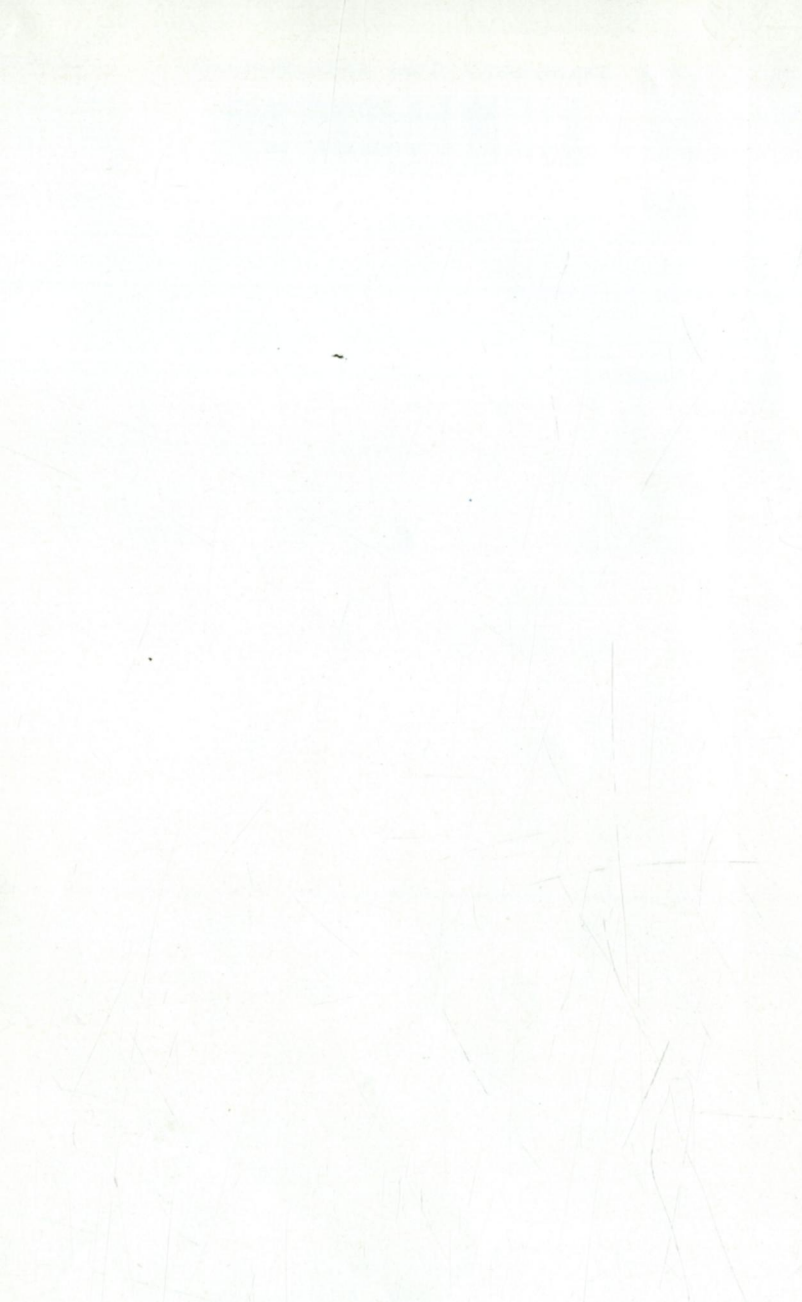

ЛНБ України ім. В. Стефаника

01272173N

2006 13

Пролетарі всіх країн єднайте ся!

МИХАЙЛО ДУРДЕЛА.

Економічні основи американського демократизму.

~~31.233~~
Львів. Бібліотека
АН. УРСР

~~35585~~ / 2.

ВИДАНС УКРАЇНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

1919

З друкарні "Робітника"
222 East 5-th Str. — New York, N. Y.

32(Б73)

Львівська бібліотека

Львівська бібліотека

Львівська бібліотека

Львівська бібліотека

Львівська бібліотека
АН УРСР
№ И 61.308

32282/4

Львівська бібліотека

Львівська бібліотека

Львівська бібліотека

ВСТУПНЕ СЛОВО.

Ще до недавна історики, дослідники минувшини, блукали серед величезної купи назбираних історичних фактів і не могли знайти їм ні початку, ні кінця. Вони не знали в який спосіб звязати в одну цілість всі історичні події, або інакше, вони не знали в який спосіб пояснити всі події, що відбували ся серед громадянства в протягу віків. Чому одні держави повстають, розвивають ся і знов розпадають ся, а на їх руїнах повстають другі держави, які знова валять ся, і т. д.?

Історики пояснювали, що причиною зросту даної держави, даного народа, або упадку держави і народа є ті, що стоять у кермі державній, отже князі, чи королі, чи цісарі. Як що ті правителі зручні і здібні — так держава зростає в силу і розвиваєть ся в нутрі, колиж правителі є людьми менше здібними, так тоді держава мусить підупадати.

І ось тому всі історичні книжки були переловнені іменами князів, королів, цісарів і иньших менших голов; бо загально панував погляд, що власне ті поодинокі особи **роблять** історію.

Чого дослідники старини не бачили і про що нічого не говорили, було се, що поза тими князями і королями і цісарями все була лиш одна

кляса людей, що попирала тих правителів, а не весь народ; що не той або иньший оден чоловік рядив державою після своїх здібностей і на свою користь, але ціла кляса, яку він лиш репрезентував, вела господарку краєву на свою користь. Се була кляса пануюча. Щоб удержатись в кермі державній, ся кляса-мусіла безнастанно вести боротьбу з другими клясами того самого народа і поневолювати їх: робити їх залежними від себе і в той спосіб мати в них наймокірнійших слуг. Тому власне пануюча кляса весь час старала ся захопити в свої руки всі жерела житя, як поля, ліси, ріки і т. д., бо в той спосіб друга кляса, велика маса поневолених, робила ся їхніми рабами.

Але раби ніколи не тратили бажання свобідного житя.

І ось тому через весь час житя народів в нутрі кождої нації відбуваєть ся завзята боротьба межи пануючою клясою і клясою поневоленою — і ся боротьба пояснює нам всі історичні події.

Поділ на кляси відбуває ся на основі способу продукції. Так довго, як продукція була поєдинчою, поодинокі особи піднесли ся в гору, а другі пішли в долину: одні багатіли, другі бідніли; але все таки і багатіню і убожестві була границя.

Колиж на місце поєдинчого витвору товарів прийшов спільний витвір, фабричний — тоді границі багатія і убожества затерли ся зовсім: з одної сторони багатство зростає безмірно і скупляє ся в одно місце, в одних руках, а з другої сто-

рони, ряди убогих мас збільшують ся і убожество поглиблює ся. Межи клясою богачів і клясою нуждарів веде ся боротьба на жите і смерть: **боротьба за хліб.**

Отже остаточна форма суспільного життя людського залежить від того в який спосіб провадить ся продукцію средств житєвих. Се є основою подїлу суспільности на кляси, основою політики, школи, церкви, і всіх т. зв. “культурних” здобутків людськості. Всі они мають корінь в боротьбі за хліб.

Се матеріялістичне пояснюванє історії.

Примір такого пояснюваня історії читач знайде на дальших сторінках.

Належне зрозуміне основ історії Америки спричинить ся до розігнаня того чаду, який окружає наше робітництво, під назвою “американського”, чи то якого иньшого “демократизму”.

М. Д.

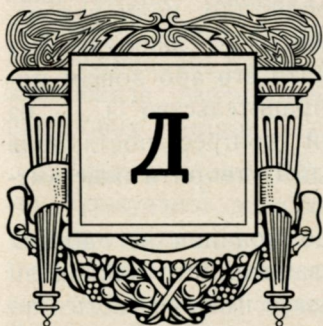
Ню Йорк, 1. марта, 1919. р.

“В нічім иньшій, як лиш в безпосереднім зідношеню межи властителями средств продукції і робітниками треба шукати за тою найбільшою тайною, за тою укритою основою всеї суспільної будівлі, огже також за основою всіх політичних форм...”

(К. Маркс. “Капітал” III, 2., с. 324.)

І. РЕВОЛЮЦІЯ 1776. р.

НЯ 4. липня 1776. р. Кон-
грес представителів А-
мериканських Кольоній
проголосив независи-
мість Сполучених Дер-
жав північної Америки.
Богато причин склалось
на се, що Америка поста-
новила відірватись
від матерної держави,

Англії, та утворити своє власне правительство не-
залежне від жадної иньшої держави. Сї причини,
як вичислені в Деклярації Независимости, уло-
женій Т. Джеферсоном, є слїдуючі: Король Англїї
стремить до того, щоби наложити ярмо тиранїї
на американські кольонїї і в тїй ціли він: 1) не
звертає уваги на існуючі права кольонїї ані не
дбає про утворенє нових, які-б відповідали їхнім
потребам; 2) взяв судівництво в свої руки і самий
іменує всіх судиїв, які в той спосіб є зовсім неза-
лежні від кольонїяльних властей, 3) відділив вій-
скову власть від цивільної і держить війскові за-

логи в американських містах без згоди і проти волі американського народу; 4) **заборонив вести торгівлю з якою небудь иньшою державою окрім Англії**; накладає податки без згоди народу, і т. д.¹⁾. І на тій підставі, що “всі люди родяться рівними; що творець наділив їх деякими ненарушаємими правами, до яких належить житє, воля і змаганя до щастя; що в ціли осягнення тих прав творить ся правительства між людьми, яких сила полягає на згоді народа; що, коли яке небудь правительство стремить до знищення сих прав, нарід має право змінити єго або зовсім понехати а утворити нове правительство”¹⁾ — на тій підставі революційний конгрес постановив відірвати Америку від Англії і утворити нове американське правительство.

Не можна спорити, що причини негодованя вичислені в Деклярації Независимости викликали революцію в Америці, яка дала независимість Сполученим Державам. Однак межі вичисленими причинами революції є деякі, які мали перворядну, як що не виключну вагу в викликаню революції. Тут належить, між иньшими, заборона вести торгівлю з якою небудь иньшою державою, окрім Англії. Англія бажала, щоб Америка посилала сирі матеріяли до неї, а від неї щоб купувала всі вироби фабричні. В той спосіб Англія хотіла підняти свій добробут.

Тимчасом Америка також хотіла розвивати свій промисл і тогровлю. Тому она бажала бути

---

1) Гл. “The Declaration of Independence”.

незалежною від англійських фабрикантів; і вести торгівлю она хотіла сама на свою руку, без вмішування ся Англії в її справи. Се було першою і головною причиною ворожнечі Америки з Англією.

Крім сего говорить ся в Деклярації незалежності про нарушуванє прав англійським королем. Се в головній мірі відносило ся до урегулюваня грошей. Америка бажала мати багато паперових грошей, бо се їй виходило на користь як довжникови; однак Англія, як кредитор, правом забороняла Американським Кольоніям видаванє паперових грошей.

Важним чинником в викликаню американської буржуазної революції була справа західних границь кольоній. До Англії належало лиш 13 малих кольоній над атлантийським океаном; ті кольонії творили зародок нинішних Сполучених Держав. Величезний простір на захід від ріки Місісіпі був покритий немногими оселями Індіанців а в більшій части стояв пустою. Американські капіталісти купували ту землю за півдармо сподіваючись великого зиску з продажи її новоприбуваючим емігрантам. І ось Англія стає на перешкодї сим операціям американських капіталістів, забороняючи переселяти ся кому небудь на захід від існуючих границь, то є поза ріку Місісіпі. Сим Англія наразила на страту багато земельних спекулянтів в Америці, до котрих належав також Вашингтон, перший американський президент.

Сі економічні чинники в головній мірі викликали революційний настрій серед американських кольтоністів. Ширенєм пропаганди революційної заняло ся багато ентузіястів, серед яких безперечно перше місце займає Тома Пейн²⁾). Они приготовляли народ до неминучого конфлікту межі Англією і Америкою, до кровавої розправи.

Певно, що найзавзятійшими ворогами Англії були ті американські буржуї, що мали безпосередний інтерес в поразці Англії. Однак було й дуже багато таких, що їх особистий інтерес лежав в злуці з Англією а тим самим в поразці американського війська. До сеї категорії кольтоністів належали ті маючі Американці, що вели торгівлю з Англією і на спілку з нею визискували робочий народ. Таких було не мало. Підчас революції по стороні Англії стало коло 25.000 американських кольтоністів і бороли ся проти змагань Американців до самостійности. В деяких періодах революції по стороні армії революційної було навіть менше жовнірів, як ті 25,000, що разом з англійським війском стреміли до здавлення революції³⁾).

Ми бачили, що революційний настрій серед американської буржуазії був викликаний з одної сторони захланністю англійських капіталістів, що хотіли гарбати весь зиск з торгівлі з Америкою до своєї кишені, а з другої сторони

---

2) Гл. "Common Sense" by Thomas Pane.

3) Гл. А. М. Simons: The social forces in American history, p. 72.

захланністю американських богатих кольтоністів, що хотіли вести торгівлю на свою власну користь. Питанє робітниче в тій революції не грало жадної ролі, так само, як не грало оно жадної ролі в Великій Французькій Революції, що вибухла в кілька років пізнійше. Економічний інтерес американської і англійської буржуазії викликав революцію в 1776. р. в Америці.

Самою першою іскрою в тій революції була економічна справа бостонських пачкарів. Ми знаємо, що в тім часі в Бостоні процвітало пачкарство. Оно процвітало тому, що Англія накладала велике цло на товари, які она сама привозила до Америки і в той спосіб ціна за ті товари була дуже висока. Пачкарі скрито імпортували ті самі товари і могли продавати їх танше, та в той спосіб заробляти на хліб. Аж ось Англія знизила цло на чай. Англійські купці могли тепер продавати чай ще танше, як пачкарі. Пачкарам голод зазірав в очи. Они збирають ся тайком, сідають на човна підпливають під кораблі, що привезли чай, і затоплюють їх разом з всім чаєм⁴). Се був початок революції.

Бсротьба межі Американцями і Англійцями була кровава. Часами здавало ся, що революційна армія не видержить атаків деспотичної Англії. Однак революційна армія під проводом Вашингтона, при відповідних обставинах, остаточно віднесла рішучу побіду над контр - революційною

---

4) Тамже, Ch. VI.

армією. Англія муїла заключити мир з Америкою 1783. р. як з незалежною державою.

II. АРТИКУЛИ КОНФЕДЕРАЦІЇ.

Ми згадали вище, що в склад Сполучених Держав первісно входило 13 колоній, що лежали над атлантийським океаном. Видимим знаком їх злуки був Континентальний Конгрес. Той Конгрес проголосив незалежність Америки 1776. р. і в тїм самїм році уложив "Артикули Конфедерації", які обов'язували всі колонії, що входили в склад Сполучених Держав. Се була перша Конституція Сполучених Держав. На підставі тих артикулів поодинокі стейти задержували широкі права в внутрішній господарцї стейтової, а континентальний Конгрес, складаючий ся з одної палати, до якої входили послї вибрані поодинокими стейтами, мав лиш ті права, які єму виразно признавали артикули. Ті права були загального характеру, як прим: виповїдженє війни, заключенє мира, дипломатичні зносини з иньшими державами, урегульованє торгвлї : монети і т. п.⁵⁾ Війско складало ся з мїліції стейтової, і було під виключною властїю стейтів.

Податки Конгрес мїг накладати лиш такі, які були потрібні до поагодженя невеликих видатків Конгресу.

---

5) Гл. "Articles of Confederation".

Кожний Стейт мав оден голос в Конгресі без згляду на число мешканців.

Президента не вибирано. Державного суду не устанавлено. Кожний стейт з окрема мав свій найвисший суд, від якого не було відклику а лиш на случай спору між поодинокими стейтами устанавлено часовий суд, що складав ся з представителів кожного стейту.

Як бачимо, ся перша Конституція Сполучених Держав, сі Артикули Конфедерації, дуже слабо вязали до купи тринацять стейтів, що вибороли собі незалежність від Англії. Сполучені Держави були радше Союзом Вільних Держав, як одною Державою.

Ся вільна звязь поодиноких стейтів мала далекосяглі наслідки в політичнім і економічнім життю Сполучених Держав. Для одной части населеня Сполучених Держав Артикули Конфедерації були вдоволяючі, тому що они лишали повну волю кождому стейтови в власній господарці. Однак друга часть населеня дуже скоро спостерегла, що на основі Артикулів Конгрес являє ся радше “шопкою” а не заступництвом одной держави; що Конгрес має за мало сили, за мало прав в відношеню до поодиноких стейтів; що Артикули Конфедерації є недостаточні для успішної господарки Сполученими Державами; одним словом, що треба змінити Конституцію і то в той спосіб, щоб відібрати деякі права від поодиноких стейтів, або радше, щоби надати ширші права Конгресови.

Ось туг починає ся внутрішня борба між одною частию населеня Сполучених Держав, і дру-

гою; тут бачимо зародок поділу на партії, які поборювали себе взаємно в імя патрійотизму, в імя засад Свободи, і Рівности.

Підчас Революції американський народ творив одну партію, революційну. Їх бажанєм було скинути невивідне ярмо англійського правительства і здобути самостійність. Ми бачили, що се бажанє мало свій корінь в економічних відносинах Америки. Америка хотіла розвивати свій власний промисл, хотіла вести торгівлю на власну руку без всяких перешкод зі сторони Англії. До сего треба було незалежності: до сего треба було революції.

Америка побідила: виборола самостійність. В великім одушевленю Американці дають ся пирвати кличам "Волі" і творять Конституцію, яка майже не вяже нічим поодинокі малі стейти в одну державу.

Господарське житє Америки знова починає плисти звичайним руслом. Розвивають ся фабрики, поля покривають ся колосом, кораблі лишають американські пристани і везуть товари до всіх країв Європи і Америки. Здає ся всьо гаразд, всьо в порядку.

Та ні, не всьо гаразд. Чуємо чим раз більше голосів невдоволення з існуючою Конституцією. Великі банкирі, купці, багаті фабриканти, властители великих просторів землі на Заході підносять свій голос чимраз смілійше і голосять що Конституція не дає достаточного обезпеченя Сполученим Державам; що американський нарід (себто они) поносить великі страти в наслідок того,

що нема ані державного війська, ані державних грошей, ані державного суду, ані нема нікого в Сполучених Державах, хтоб мав найвисшу виконавчу власть в своїх руках, то є, президента.

З другої сторони в кождім поодинокім стейті дрібні купці, малі банкирі, не багаті фабриканти, разом з полудневими фермерами, старають ся боронить існуючий лад і кажуть, що всьо піде якраз так як сего вимагають потреби американського народа (їх потреби). Они навіть на існуючий конгрес глядять як на якусь заграничну власть — з недовірчивостію, з боязнию 6). Про наданє ширших прав конгресови, про більше зєднанє стейтів они й не думали. Они хотіли щоб Федерація лишила ся тим чим є — то є тілом без душі — як говорив Вашингтон 7).

Приватний інтерес великих банкирів, фабрикантів, купців, властителів посіlostий вимагав сильної держави, якаб могла боронити ті їх інтереси перед домашніми і заграничними ворогами.

Приватний інтерес малих банкирів, фабрикантів, купців, урядників, фермерів, властителів невільників вимагав слабої звязи між поодинокими державами а широкої автономії поодиноких стейтів.

Велика маса безземельних полевих робітників чорних невільників і міських робітників не бачила

---

6) Гл. Von Holst: Constitutional history of the U. S. v. I. p. 30.

7) Гл. Marshall's Life of Washington, II. p. 92.

ясно в чім лежав їх приватний інтерес, тому лучи ли ся раз з одною партією, раз з другою. Геть — то пізнійше они приходять до переконання, що їм не має нічого спільного ані з одною партією, ані з другою, і починають виступати на арену політичного життя під назвою різних робітничих партій.

По революції лиш дві партії виступають на сцену, лиш дві бужуазні армії старають ся побороги одна другу. Ми згадали висше, що лінією яка ділила Американців на дві партії, було нічо иньшого, як приватний інтерес прихильників одної партії або другої. Нашою задачію буде тепер виказати, в чім як раз лежав той їх інтерес.

III. ФАРМЕРИ ПРОТИ БАНКИРІВ І КУПЦІВ.

Звісно нам, що земля в Америці перед революцією була дуже тана, або й зовсім вільна. Емігранти, що приїжджали до Америки з якоюсь сумою грошей, набували великі фарми за готові гроші або на сплату, купували чорних невільників і господарили.

Однак підчас революції фармери мусіли задовжити ся, як через занедбанє свого господарства, так і через упадок торгівлі. По революції банкірі американські жадають звороту довгів зятягнених фармерами. Фармери не могли сплачувати їх в такій сумі, як бажалось банкерам, а не було жадної федеральної власти, якаб могла

вмішались в сю справу. Артикули конфедерації були безсильні проти стейтових прав, які вкладали самі фермери. Се була одна спірна точка.

З нею тісно вязала ся справа паперових грошей, яких американське правительство видало дуже багато підчас революції. Революційне правительство платило ними жовнірам і купцям, що достарчували провіянту для жовнірів. Сі паперові гроші, сі правительственні сертифікати стратили на вартости по революції тому, що Сполучені Держави не мали відповідної суми золота і срібла на їх викупленє. Ріжні спекулянти користали з низької ціни тих сертифікатів і скуповували їх від колишніх жовнірів за безцін в тій надії, що колись пізнійше американське правительство викупить їх за таку суму, на яку они були виставлені, та в той спосіб вдасть ся їм загарбати великі зиски. Они платили за сертифікати почавши від одної шестої до одної дваїцятої їх вартости.

Після обчислень Гамільтона, першого секретара державного скарбу, горожани Сполучених Держав мали в себе цінних паперів і сертифікатів державних на загальну суму около \$60,000,000 (шістьдесять мільйонів). Спекулянти і банкирі, які набули ті цінні папери майже за безцін, сподівались заробити на них около \$40,000,000 (сорок мільйонів), колиб вдало ся їм змінити конституцію Америки і на місце "Артикулів Конфедерації" видати новий основний закон для Сполучених Держав, який вязав би тіснійше всі стейти до купи, і який би обіцяв викупити державні сертифікати в банкерів та иньших грошевих спекулян-

31.233

Львів. Бібліотека
АН УРСР

и.61308.

тів⁸⁾. Ось чому банкері та грoшеві спекулянти не годили ся з політикою фармерською.

До них прилучили ся фабриканти і власителі пересилкових, желізничих і корабельних компаній. Їх дохід підупав зовсім. Великі земельні простори на заході не давали їм такого зиску якого їм бажалось: їх вартість була не стійна. Торговля межі поодинокими стейтами і загранична торговля не мала за собою якоїсь одної сильної держави, якаб була готова в кожній хвили оружною силою боронити інтересів своїх купців. Тому торговля підупадала: дохід зменшив ся. Фабриканти хотіли, щоб на заграничні товари, які деякі заграничні купці спроваджували до Америки, було наложене цло. В той спосіб виробу фабрикантів американських булиб обезпечені перед конкуренцією. Артикули конфедерації не давали Конгресови права накладати жадного цла. Тому фабриканти були проти Артикулів Конфедерації.

І так всі маючі групи капіталістів вели завзяту політичну борбу з фармерами в ціли повалення Артикулів Конфедерації і уложеня нової централізуючої конституції, яка-б відповідала їх інтересам.

“Борба над конституцією не була в першій мірі борбою за якісь абстрактні, політичні ідеали, як наприклад “стейтові права” і “централізацію”, але борбою за конкретні економічні при-

---

8) Гл. Ch. A. Beard: An Economic Interpretation of the Constitution of the U. S. A., Ch. II.

вілеї; а політичний поділ, який слідував, був цілковито згідний з лінією, яка ділила дотичні інтереси: — банкері, кредітори, купці, фабриканти і групи споріднені з ними, що мешкали переважно в великих надморських містах були за новою конституцією; фермери, головно ті, що мешкали в глибині континенту і довжники були проти зміни конституції. Що також інші згляди мали місце в суперечці, такі як прим., потреби народної оборони, се, розуміє ся, можливе, але помимо всего сміло можна твердити, що **нова конституція була продуктом борби між капіталістичними і аграрними інтересами**".⁹⁾

Дві класи вели між собою борбу над конституцією, то є, капіталісти з фермерами. Радше скажім, **дві галузи одної і тої сомої класи**, то є, класи **власителів средств продукції** поборювали одна другу. Они мали в своїх руках жите і долю тисячів, мільйонів фабричних і полевих робітників та чорних невільників. Дперва ті робітники і невільники творили **другу класу**, зі своїми питомими інтересами зовсім противними інтересам класи капіталістів і фермерів. Але ся класа **не була свідомо своїх інтересів**, тому мовчала.

III. КОНСТИТУЦІЯ 1787. р.

В політичній борбі над поваленем "Артикулів Конфедерації" і уложенем нової конституції

---

9) Гл. Ch. A. Beard: Economic Origins of Jeffersonian Democracy, Ch. I.

призначено було побідити тим, що мали за собою сильну і безоглядну організацію, то є, капіталістам. Фармери програли. Верх взяла партія тих, що стояли за сильним правительством, за утворенем військової організації, маринарки, наложенем податків, **цла, за викупленем державних цінних паперів**, взагалі за всім тим, що мало вийти на користь банкерам, купцям, спекулянтам цінними державними паперами і землею. Вони назвали себе **“Федералістами”**. Їх партія існує до тепер під назвою партії **“Републіканської”**.

Друга партія, що була противна новій конституції, складала ся виключно з фармерів і з тих, що були значно задовжені. З початку они називають ся **“Анти-федералісти”**, пізнійше **“Републікане”**, а їх нащадки гуртують ся тепер переважно в партії **“Демократичній”**.

Звернім нашу увагу на саму Конституцію, яка була і є тою кісткою незгоди межи Демократами і Републіканами. Конгрес Сполучених Держав прийняв єї в 1787. р. Она ще існує до тепер. Головніші точки сеї конституції є: конгрес складає ся з двох палат, палати послів і сенату; він веде заграничну політику і поагаджує всякі спори межи поодинокими стейтами, і т. д.;¹⁰⁾ установлено уряд президента з правом veto; установлено найвисший трибунал державний, що складає ся з девятьох судіїв, назначуваних на сей досмертний уряд президентом.

Що найбільше боліло анти-федералістів, бу-

---

10) Гл. The Constitution of the U. S. A.

ло се, що заборонено видаване паперових грошей, та що звернено увагу на точне сплачуване довгів. Бо як раз се було на руку другій партії, — клясі пануючій. Взагалі нічо не можна знайти в конституції, що було би не на руку клясі пануючій. Мабуть тому А. Л. Бенсон назвав сю конституцію “підлою”¹¹⁾.

Вибори на президента, сенаторів і послів так були урегульовані конституцією, що лиш властителям приватних посіlostей могли голосувати, в наслідок чого вибір мусів випасти на представителів кляси маючої.

Конституція так уложена, що она бере в особливу опіку інтереси капіталістів проти інтересів фермерів. Інакше й не могло бути. Люди які вкладали конституцію, були банкерами або спекулянтами земельними, купцями, фабрикантами, або їх заступниками¹²⁾. Они уложили таку конституцію, яка була в їх інтересі.

В їх інтересі лежало також, щоби, на случай занадто демократичного конгресу, мати інституцію, яка би могла уневажнювати занадто демократичні закони, тому они утворили “Найвисший Суд” (Недавно тому той суд уневажнив був закон, який заборонював наймати дітей до тяжкої праці). Пише Г. Маєрс: “Очевидно, пануюча кляса мусити мати найвисшу інституцію, через яку она моглаб давати вираз своїм бажанням, а

---

11) Гл. А. Л. Benson: Our dishonest Constitution.

12) Гл. Ch. A. Beard: An Economic Interpretation of the Constitution of U. S. A.

такою інституцією є король, парламент, конгрес, суд або армія. В Сполучених Державах всемогучою інституцією, що автоматично відповідає тим вимогам і змушує їх виконувати, є **“Найвищий Суд”** 13).

Кому виходила на користь конституція принята конгресом 1787. р. бачимо ясно з того, які околиці і стейти Сполучених Держав голосували за її прийняттям, а котрі проти.

Іменно, коли Конгрес прийняв нову конституцію, ухвалено рівночасно, що она має бути ратифікована поодинокими стейтами. В тім голосованю людність Сполучених Держав була поділена так: ті, що мешкали в надморських стейтах, то є, в Масачузетс, Конектікут, Род Айленд, Нью Йорк, Нью Джерзей і т. д., і ті, що мешкали в долинах великих сплавних рік, взагалі **найстарші найбогатші, найбільше торговельні і промислові околиці голосували за новою конституцією; знова фермери і взагалі всі ті, що були віддалені від торговельних і промислових осередків, всі довжники і прихильники паперових грошей голосували проти нової конституції.**14)

Після статистичних обчислень, за прийняттям конституції голосувало не більше як 100.000 мужчин (жінщини не мали права голосу), то є одна шеста всіх дорослих мужчин в 1787. р., а

---

13) Гл. G. Myers: History of the Supreme Court of the U. S. A.

14) Гл. O. G. Libby: The Geographical distribution of the vote of the 13 States on the federal Constitution.

одна трийцять друга всіх вільних мешканців Сполучених Держав в тім часі. Відібране права голосованя великим масам, що не мали жадної приватної власности, жадного мастку, як рівнож несвідомість і байдужність причинили ся в значній мірі до так легкої побіди маючої кляси.¹⁵⁾

IV. “ДЕМОКРАТІЯ.”

Коли продинокі стейти прийняли (ратифікували) нову конституцію, приступлено до вибору послів, сенаторів і президента. Першим президентом був вибраний Джордж Вашингтон, оден з найбогатших Американців того часу.

В новім конгресі ясно відріжняють ся представителі інтересів капіталістів від представителів інтересів аграрних. Тут зачинає ся гра партій, Федералістичної з Републіканською, що тягне ся через цілу історію Сполучених Держав, а в наших часах має місце межі Републіканами (давними Федералістами) і Демократами. Політична борба межі тими двома буржуазними партіями була нічим иншим як лиш грою. Головні актори в тій грі ні на хвилю не бентежили ся згадкою про те, що їх гра відбуває ся на руїнах житєвих радощів безчисленних мас американських робітників.

Ми бачили, що економічний інтерес американ-

---

15) Гл. С. А. Beard: An Economic Interpretation of the Constitution of the U. S. A., Ch. IX.

ських капіталістів спричинив революцію в Америці і відірване ся Америки від Англії. Бачили ми також, як економічні інтереси капіталістів і фермерів спричинили поділ населеня Америки на дві партії: Републіканську і Демократичну. Як одна так і друга партія уважала себе самотнім оборонцем і заступником **демократизму**. Ми бачили, що тим словом прикривались інтереси чисто економічної (грошевої) натури обох партій, а з тим вся та гидь, що нерозривно звязана з буржуазним демократизмом. Сей демократизм був і є **демократизмом політичним**. Проти сего демократизму політичного з часом виступають деякі партії робітничі і на єго місце домагають ся **індустріяльного демократизму**.

Однак змаганє робітників американських зробити Америку республікою індустріальною вироджує ся дещо пізнійше. В початках істнованя Сполучених Держав речником демократизму вважає себе партія **Демократична**, що мала бути основана Томою Джефорсоном.

Сам Джефорсон був властителем обширних плянтацій бавовняних і великого числа чорних невільників, отже представителем інтересів аграрних. Помимо сего багато істориків має єго за одного з тих, що в політиці ще найменше мають на оці свій власний добробут, а руководять ся засадами, яких они набрали ся з ріжних вільнодумних книжок. В дійсности він був оден з тих, що все мають до своєї розпорядимости велику масу високопарних слів, що при докладнійшій розслідженю не значать нічого. К. А. Бірд де-

мократизм Джеферсона описує так: “Демократизм Джеферсона означав посіданє керми правительственной фармерами на чолі з аристократією багатою в невільники і бавовняні плянтації, і теоретичне запереченє права послугувати ся правительством в інтересі якої небудь групи капіталістів (то є банкерів і купців).”¹⁶⁾

Отже помимо того, що Т. Джеферсон все деклямував про “рівність і справедливість для всіх”, правдою є, що він ту рівність і справедливість розумів так, як сего вимагав інтерес економічний єго власний і тих, кого він заступав.

На якій основі ми можемо твердити, що засади голошені демократичною партією являють ся лиш висловом економічних потреб малої частини американського населеня? Відповідь дуже легка: Джеферсон і всі ті, що держать ся засад проголошених ним, все домагають ся і ухвалюють лиш такі закони, які принесуть їм користь.

Возьмім, на примір, справу війська. Демократи були все проти війська не тому, що они уважали варварством приготовляти людей до убійства, а лиш тому, що велике військо потягало за собою великі податки. Їм-же сей видаток був зовсім не потрібний, бо їх фарми були безпечні перед ворогом. Се були купці і фабриканти, яким ходило о війскову оборону перед заграничним ворогом, бо они мали зносини з заграницею.

Демократи рівнож були і є проти накла-

---

16) Гл. С. А. Beard: The Econ. origin of Jeffers. democ., p. 467.

даня великого цла на заграничні товари. Не грає тут ролі “вільна торгівля” Адама Сміта, а лиш інтерес фармарів, іменно, щоб можна набути ріжні знаряди господарські, убраня і иньші річи вирсблювані за границею, за тані гроші. Бо коли цло є велике, тоді заграничні товари зовсім не прибувають а свої домашні фабриканти можуть тоді наложити таку ціну на товари, яку они самі захочуть.

Партія демократична завсїгди виступала проти всякого централїзму, отже она противила ся утвореню одного національного банку, тому, що такий банк мав би грошеву монополїю на цілу державу і з конечности був би під зарядом банкірів - мільйонерів, отже противників інтересів аграрних. 17)

В справі монетарної системи, демократи були за паперовими грїшми і за “біметалїзмом” то є, за золотою і срібною монетою. Розходило ся їм о якнайбільшу скількість гроший, бо в таким разі фармерські продукти є дорогі і гроший їм можна дістати на позичку дуже легко тай на малий процент.

Демократи завсїгди противили ся сему, щоб конгрес видавав гроші на будову доріг, регульованє рік, копанє каналів, тому, що се потягало за собою нові податки, а фармери не користали ані

---

17) В 1913 р., вже за президента Вілсона, Конгрес під напором нових обставин, які викликає капіталістичний імперіалїзм, утворив “Federal Reserve Board”, що має нагляд над приватними банками в Сполучених Державах.

з каналів, ані зі сплавних рік; з сего користали лиш фабриканти і купці.

З тим всім лучить ся бажанє демократів мати як найбільшу самоуправу в поодиноких стейтах на се, щоби они могли провадити без всякої перешкоди в себе в дома свою вузку, фармерську політику.

Се були головні домаганя Демократів в перших десятиліттях істнованя американської республіки. З часом деякі з тих домагань зходили на другорядне місце або зовсім зникали, а на їх місце демократи ставили нові бажаня, які відповідали їх аграрним інтересам даного часу.

Свої бажаня і домаганя демократи висказують устами поодиноких президентів, вибраних їх голосами. Однак найвиразнійше зазначують они свої домаганя в так званих **“платформах”** партійних. Ті платформи ухвалюють ся на **конвенціях** скликуваних партійним зарядом що чотири роки, перед виборами на президента.

Кожда платформа є переповнена, як звичайно, всякими пустими фразами про “волю, рівність, братерство і любов”, однак побіч сего є там зазначене становище партії зглядом кожної пекучої справи дня. Річ певна, що найбільше говорить ся в платформах про фундаментальні засади партії, як на примір, про вільну торговлю, про урегульованє монети після квантитативної теорії (теорії скількості), про національний банк (проти якого демократи виступали) і т. д. Перед вибухом цивільної війни в Америці, демократична партія старає ся з заздростю обороняти полудневе крі-

пацтво перед нападами зі сторони партії республіканської.

V. ГОРОЖАНСЬКА ВІЙНА.

В платформі демократичної партії з 1840. р. говориться, що: "Конгрес не має права мішати ся або контролювати домашні інституції в поодиноких стейтах, і що всякі старання роблені в тій цілі, щоби спонукати конгрес до занятя ворожого становища зглядом кріпацтва, будуть мати лихі наслідки для Сполучених Держав..."

Демократи були прихильниками кріпацтва, яке процвітало в полудневих стейтах, тому що їх добробут, як багатих плянтаторів бавовняних, був тісно звязаний з існуванєм кріпацтва. Їх господарка була основана на кріпацтві з самого початку. Горячий клімат Вірджинії, Кентоки і інших не зваблювали до себе білих робітників, а для чорних негрів се був якраз відповідний клімат. Тому торгівля африканськими Муринами прибрала широкі розміри, і демократи за всяку ціну старали ся задержати кріпацтво. За їх старанєм виборчий закон краєвий і державний був так уложений, що три пяті крепаків мали право заступництва в краєвім соймі і державнім конгресі. Машинерія виборча була під наглядом плянтаторів, тому не хотіли они позбути ся того нагляду, що малоб місце, коли би невільники стали вільними горожанами і могли розпоряджати своїми голосами після своєї волі.

Се бажанє демократів, щоб конгрес не мішав

ся в їх краєву політику мало своє жерело не в боязни вільних горожан Америки перед тиранією сильної держави, але в їх жажді наживи коштом чорних крєпаків, отже в економічних обставинах полудневих аграрних країв. Звідси їх говоренє про “права краєві”, про “небезпеку тиранії конгресу”, і т. п.

І так сильно були полудневі краї, (звідки головню рекрутували ся демократи) звязані з крєпацтвом, що коли північна партія републиканська занадто обмежувала території крєпацтва, давала приют утікачам, а в кінци, в наслідок напору економічних інтересів капіталістичної продукції, републиканський Конгрес, репрезентація капіталістів, під проводом президента Лінкольна ухвалив знесенє крєпацтва, тоді Демократи вхопили за оруже і огнем та мечем боронили своєї власности — боронили крєпацтво.

Горожанська війна межі полудневими і північними стейтами трєвала від 1861. р. до 1865. Полудневі стейти були побиті і крєпацтво було знесенє.

Правда, не всі Демократи стояли в обороні крєпацтва. Демократи, що походили з північних стейтів, де не було крєпацтва, були за єго знесенєм і в полудневих стейтах. Они не мали жадної користи з тої інституції, отже не мали причини обороняти єї. Але більшість демократів стояли за крєпацтвом і оружем боронили єго перед такою-ж самою оружною силою републиканів.

Чому інтерес північних стейтів Сполучених

Держав лежав в тім, щоби крѣпацтво було знесене?

Відповідь не тяжка. Північні промислові і торговельні стейти хотіли мати **свобідних покупців на товари**, а не щоб оден богатий фармер купував фабричні вироби для своїх невільників. Бо коли фармер купував убранє, обуву, господарські знаряди і т. п., для своїх невільників, то він їх купував якнайменше і не так легко було його обманути. А як би кождий Мурин сам, як свобідний чоловік, купував всі потрібні річи, то він буде купувати якнайбільше і єго можна обманути, на-тягнути дуже легко.

Чому велика часть плянтаторів, що мали цілі табуни невільників, також були за знесенєм крѣпацтва? Тому, що тягар удержуваня невільників був для них не вигідний; тому що кошт удержаня "вільного" робітника в північних стейтах був менший, як кошт удержаня чорного невільника; тому, що плянтатори бачили, що "увільнені" Мурини стануть **ще більшими їх невільниками**, як були до тепер, бо будуть мусіли працювати за платню, яку плянтаторам сподобає ся давати.

Чому велика часть плянтаторів і фармерів була за крѣпацтвом? Бо они були "клясово" несвідомі. Они не були свідомі того, що їх інтерес лежав якраз в знесеню крѣпацтва, як то думало богато їх товаришів -- плянтаторів. І тому оружем они боронили крѣпацтва.

Чи має чим хвалити ся республіканська партія, що мовляв, она знесла крѣпацтво? Ні! Бо на місце давного крѣпацтва она привела нове крѣ-

пацтво, яке є ще страшнійше від попередного. Давне крпацтво знесла она тому, що оно було не поплатне; а привела нове тому, що оно дозволяє їм, републиканам - капіталістам, жити безжурно в нечуваних роскошах.

Отже війна межі північними і полудневими стейтами не була за "ідею", але за "доляр".

"Ся горожанська війна, сей оружний вислів економічних антагонізмів межі двома протилежними системами" 18), принесли побіду капіталізму, то є інтересам промисловим, торговельним, грошевим над інтересами аграрними.

VI. ДРІБНА БУРЖУАЗІЯ.

Війна горожанська потягла за собою дезорганізоване державної господарки і перші десятиліття по сій війні були зужиті американським правительством на повернене порядку в промислі, і торгівлі а головно на зорганізоване агрікультури на нових услівях, іменно на праці шойно увільнених Муринів.

Через двацять літ після горожанської війни демократи були виключені від якої небудь участі в державній господарці. Державна машина була в руках републиканів.

Демократи при кожних виборах на президента кладуть все ті самі свої домаганя, з яких найважнійші є: низька тарифа, видаване державних паперових грошей, золота і срібна монета. Се є

---

18) Гл. E. R. Seligman: "Principles of economics."

та трійця, що все була провідною “зорею” в русі демократичної партії. Їх теорія про “краєві права” була зовсім здемаскована і виперта з їх програми через горожанську війну Републікани перевели стислу централізацію всіх стейтів, що входили в склад Сполучених Держав.

Тих стейтів все прибувало чим раз більше на заході; людність росла в нечувано - скорім темпі через вплив емігрантів європейських; багатство Америки росло ще в скоршім темпі, а з другої сторони нужда вкорінює ся в громадське жите Америки і росте в силу з кожним роком, з кожним днем, через зріст надмірного багатства, яким тішить ся лиш мала частина громадянства. Однак нужда повзає по землі, під ногами; она сама ще німа, а ніхто за ню не обізве ся. Тому ще довший час кляса нуждарів не мала впливу на державну політику. Републікане орудують державною машиною а Демократи ждуть нагоди, коли їм вдасть ся видерти сю машину з рук Републіканів.

Однак через більше як двацять літ се їм не вдає ся. В тім часі багаті компанії покривають Америку сіттю желізничих доріг, які они будують на подарованих їм державою землях. Кожда галузь промислу розвиває ся на велику скалю, в напрямі до тепер не практикованім. Напрямом сям було сконцентрованє капіталу під наглядом чим раз меншого числа капіталістів, і в наслідок того, нищенє малого промислу в користь великого. Се мало той важний наслідок, що в ряди Демократів які йшли проти капіталістів, вступа-

ють малі промисловці, малі капіталісти, в інтересі спільної оборони перед великим капіталом. Їх новим кличем є “Смерть Тростам” Трости нищать конкуренцію в промислі, заводять монопелю, отже нищать свободу, так дорогу кожному чоловікові, а заводять ненависну тиранію мільйонерів. Так говорили Демократи. Вони числили на тисячі доларів; їх вороги, Республікане, числили на мільйони. І мільйони грозили тисячам загладою. Властителі тисячів, то є фермери, малі промисловці і торговельники ведуть борбу на життя і смерть з властителями мільйонів, то є з Морганями, Рокфелерами і Вандербілтами.

Друга частина середньої класи, що складає ся з адвокатів, професорів, попів, інженерів, лікарів і т. д. є поділена межі обою сторони відповідно до того з чийого жолоба вони їдять хліб. Найнижша і найчисленніша класа, то є денні робітники, також ділять ся межі обою сторони, відповідно до того котра сторона обіцяє їм більше грушок на вербі. Бо інтерес їх не є зв'язаний ані з одним стороництвом, ані з другим, а противно, лежить в поваленю обою стороництв, так Республіканів, як Демократів.

Ідеалом демократів є держава, яка не накладає великих податків на своїх горожан; старає ся про те, щоби все було багато грошей в державі чи то золота і срібла, чи то грошей паперових; не жадає високого цла від заграничних товарів; і в кінці, в якій панує необмежена конкуренція межі промисловцями, щоби в той спосіб забезпечити кождому з них нагоду наживи; і щоби не бу-

ло тростів, які пожирають всіх малих капіталістів, відбирають їм незалежність і свободу ділання а роблять їх або своїми слугами або випирають їх в ряди пролетара. Демократи думають, що колиб їм вдало ся осягнути той свій ідеал, тоді громадянство більше нічого не може жадати по над се щастє, яке дасть їм той цілий демократичний гумбуг.

Однак в дійсности виходить, що так Демократичне правительство, як Републіканське не є в силі* знищити нужду, яка держить в своїх обіймах маси робочі. Економічні кризи і загальне безробітє мають місце підчас обох режімів, а се є лиш вислідом тих многих явищ, які мають свій корінь в приватній власности суспільних средств продукції..19)

Помимє сего, що демократична партія заступає лиш інтереси маючих фармерів і дрібних промисловців, ся партія любить називати ся партією "Народною" (Ді Піпелс Парті). Та се не перешкаджає демократичним президентам всякими способами здавляти визвольний рух народу, оружною силою нищити страйки (як то зробив президент Клівленд в 1893. р. в Пульман, Ілл.) і всюди ворожо відносити ся до тих, що не мають нічого.

---

19) Оден з визначнійших Американських істориків, J. В. Mc. Master, профєсор Пенсильванського університету, в своїм шкільнім підручнику п. з. "A school history of the U. S." подає за причину паніки грошевої в 1873 р. огонь, що знищив Шікаго в 1867 р. і Бостон в 1872 р. Такими байками годують молодіж всюди в школах.

Часто чуємо голосні деклямації демократів про “рівні права для робітників і капіталістів”, але се є лиш лапкою на голоси при виборах. Лиш при виборах потребують они ласки чорноробів, навіть тих, котрих теперішній демократичний речник зачисляє до “підлішого сорту”.²⁰⁾ І щоб сдержати ті голоси, демократичні партійні проводирі уживають тих самих способів, яких уживали галицькі кандидати на послів, то є, ковбаси, чарки та все-сильної монети. В платформі партії “Американських робітників” з 1888. р. говорить ся: “Ми уважаємо демократичну і републиканську партію безнадійно здеморалізованою”.

В платформі републиканської партії з року 1872 говорить ся що демократична партія — є “нездарною і підлою”. В платформі тої самої партії з 1884. р. говорить ся, що демократична партія є основана на “підкупстві і насильстві”.

Майже таких самих слів уживає друга буржуазійна партія, Републиканська, на змальоване своїх противників з партії демократичної. Трагічне і комічне в тій політичній борбі буржуїв є, що як одні, так другі говорять правду: **обман, підкупство і насильство** — се було оружие, яким послуговували ся все обі буржуазні партії, щоб осягнути свою ціль. В той спосіб вдало ся демократам побити своїх противників при виборах на президента в 1888. р. Перший раз при виборах на президента дала ся пізнати сила дрібних

---

20) “Meaner sort”, гл. W. Wilson: History of American people, v. 5. p. 212.

капіталістів, що злучили ся з фермерами під кличем “смерть монополії”. Монополії і трости були тоді доперва в початках свого існування, але дрібні капіталісти ясно бачили, чого їм треба ожидати від тих м'югучих інституцій.

По Клівленді знова Републікани захопили президентуру в свої руки і держали єї до 1912. р. В тім році президентом вибрано Вілсона і він держить до тепер сей уряд.

Помимо сего, що все за демократичного президента жите є танше, тому що тарифа на заграничні товари низша; помимо сего, що грошей є більше в русі; помимо сего, що се “народна” партія господарус і здавалоб ся, що “народ” повинен жити в гаразді — наперекір сему всьому так не є. Бо коли справді жите танше, то й зарібки менші; а коли справді є більше гроший в державі, так они не в руках народу робочого, але в банкерських скринях. Се діє ся тому, що демократична партія, не є партією народа, не є партією робочого люду. Батько демократичної партії, Т. Джеферсон уважав міських робітників **“сївачами розпусти, і оружем при помочи якого звичайно нищить ся свободу нації”**.²¹⁾ Тому робітники на довший час були виключені з демократичної партії. Однак з часом наступає переворот в демократичній партії. Она закидає свої сїти і на робітників міських та манить їх до свого раю, де всьо є “тане”. До демократів приступають також дрібні капіталісти, фабриканти і купці в надії на

---

21) Гл. А. С. Beard: “Jeffersonian Democracy”.

поміч проти великих інтересів мільйонерів і новонароджених тростів.

Яка різниця межі партією Демократичною і Републіканською?

Президент Вілсон на однім агітаційнім вічу в 1912. р. говорив: “Люди, що виключно мають вплив (на американське правительство в Вашингтоні) є завжди ті, що ставлять найбільшу суму грошей на лютерію, а іменно, **великі** банкері, **великі** фабриканти, **великі** кущі і президенти залізничних компаній”. Замість “**великі**” напишім “**малі**” — і будем мати всю різницю яка існує межі республіканами і демократами. Отже домаганє Вілсона і єго приятелів є, щоби краєм правили люди в інтересі “**малих** банкерів, **малих** фабрикантів, **малих** купців”. І щоб забезпечити існуванє тим, “дрібним риба̀м”, демократичний конгрес ухвалює всякі закони проти “великих риб”, проти комбінацій і тростів; буде оборончий вал перед наїздом великого капіталу на їх дрібні посілости.

VII. ЩО Є АМЕРИКАНСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЗМ?

Історія Сполучених Держав є найяркійшим приміром тої міщанської політики, яку ще до недавна провадили майже всі правительства Європи, Америки і прочих частий землі. Тому, що Сполучені Держави є краєм молоденьким — числить не більше, як сто пять-десять літ — перевороти, які мали місце в економічнім і політичнім житю Американців відбувають ся не за кулісами

(як в Англії), але на сцені, перед нашими очима.

Той сам переворот в індустрії, що потребував в Англії кількох соток літ, відбув ся в Америці в протягу кількох десятків літ.

Чому так?

Бо Англія була неначе лабораторією, то є, місцем де відбували ся досліди над індустрією, де переводили ся різні експерименти на поли економічним. А в Америці впроваджувано в жите закінчення, висліди тих експериментів.

Нам звісно, що вислідом капіталістичного досліджування англійських купців було се, що при кінци 18-го столітя “вільна торгівля” стає кличем англійського індустріяльного світа. Знести всі ограничення довозу і вивозу товарів — се було домаганє значної частини англійських купців. Але англійське правительство поки що находило ся в руках шляхти, в руках земельної аристократії, які противили ся сим засадам.

І тому то, коли Америка підхопила той клич англійських купців і собі зачала домагатись знищення всіх ограничень довозу і вивозу товарів — англійське правительство не згодилось, а противно, накладало ще більші ограничення на торговельні зносини американських купців. А щоби показати, що Англія не лиш видає розпорядження для Америки, але і має силу ввести ті розпорядження в жите, англійське правительство посилає до всіх більших міст Америки свої війскові залоги, які й були тим мечем Дамокля, що все грозили опресіями американським горожанам, як що они не

піддадуться розпорядженням англійського королівського правительства.

Отже невдоволенє мешканців Сполучених Держав мало корінь в землі і в фабриці. Англія стісняла розвиток економічний Америки. Англійське правительство було неначе тим сталевим кітлом, що держить в своїх обіймах пару і не дає їй волі, хоч як она напірає на єго стіни. Але коли тої пари назбираєсь за богато, коли всна сильнійша від стін кітла, тоді котел розлітаєсь на куски з великим гуком, а пара йде на волю. Тою парою, якої чимраз більше нагромаджувалось в кітлі, було власне те невдоволенє передовсім буржуазних кругів Американських поселенців. Але сего було не досить: буржуазії було за мало, щоб они самі могли дати собі раду з англійським війском. Тому они старають ся позискати великі маси робочі. В який спосіб? Они мають лиш оден спосіб, а іменно: кричати, що їм рабує ся волю, що їм заборонює ся користуватись демократією. На свої услуги они сейчас беруть поетів, письменників, адвокатів, професоків. Поети співають про волю, письменники пишуть про свободу, професори викладають про них в школі а адвокати вбирають єї в параграфи.

І в той спосіб вдає ся буржуазії заманити до свого табору великі маси робітничі, які борять ся справді за волю, але не за свою волю, а за волю буржуазії.

Се мало місце, як ми бачили, в революції американській 1776. р. Революцію викликало міщанство, буржуазія. Невдоволенє серед робітни-

чих мас було, бо невдоволенє серед робітничих мас все було, і все буде так довго, доки они не усунуть всіх причин невдоволення.

Але замість того, щоби се невдоволенє з положеня економічного пустити належним шляхом, то є, шляхом революції робочих мас проти буржуазних порядків, американська буржуазія вживаючи до своєї помочи письменників таких як Руссо, Пейн, і велику масу иньших поетів та агітаторів, дає напрям невдоволеню робітників такий, який остаточно принесе хосен лиш буржуазії.

Си ми бачили на “Артикулах Конфедерації” і на “Конституції Сполучених Держав”, які ухвалено Американським Конгресом по виробленю независимости.

Як перша конституція (Артикули Конфедерації), так і друга є документами, є незбитими доказами на се, що від самого початку істнованя Сполучених Держав ціла господарка сего краю вела ся на користь малої горстки богатих людей. В Конституції Сполучених Держав ні словом не згадує ся про робітника — так як би його не було; так, як би не він боров ся за независимість Америки, як би не він держав на своїх плечах весь тягар економічного житя Америки.

Конституція Сполучених Держав. сей документ, яким так дуже пишають ся деякі америанські буржуї, є нічим иньшим, як лиш урядовим потвердженєм на се, що весь робочий люд Америки має повинуватись американській буржуазії. Ми знаємо, що сю Конституцію укладали буржуазні адвокати. Чи могла она бути уложеною

в інтересі робочого народу? Ніяким чином. Кожда точка, від першої до послідної є лиш обчислена на те, щоби буржуазії забезпечити свобідний жир коштом убогих мас.

Жадногò значіня не має для нас те, що через ввесь час істнованя Сполучених Держав веде ся боротьба mezi двома стороництвами, mezi Демократами і Републіканами. Ся боротьба, се лиш боротьба двох псів над одною кісткою. Раз кістка дістаєсь в лапи одного пса, і він єї гризе якийсь час; знова кістку видирає другий пес і той також єї гризе. А тою кісткою є робітнича шкура, є робітнича сила робоча. Як републікани, так демократи передовсім старають ся, щоб сила робоча була зужита на хосен буржуазії. Як що се є запевнене, як що нема небезпеки, що сила робоча перестане кормити буржуазію, тоді они бавлять ся в політику, тоді они ділять ся на дві партії. Але де їх жир zagrożений, де заходить небезпека, що як оден пес, так і другий дістане копняка від клясово - свідомих робітників, там они затирають всякі ріжницї mezi собою і виступають до борби з робітниками в однім рядї. Так діяло ся при виборах всюди, де мав бути вибраний соціалістичний кандидат, так діє ся тепер всюди, де робочий люд революцією добиваєсь своїх прав: проти робітника виступає і великий капіталіст і малий капіталіст, і дрібно-земельний селянин, і велика маса середно заможних урядників та високо - платних робітників.

Власне ті люди стають в обороні американської конституції і хотіли-б єї накинути і иньшим

народам. Ті верстви жителів Америки боронять старих стовпів, основ американського демократизму.

Що це за звіря, отсей “Американський демократизм”? Се собі звірятко зовсім невеличке, що все бігає з отвореною мордочкою, і риє, риє... Капуста, морква, петрушка, бараболя — всьо паде жертвою того звіряти, весь город она перевертає лиш на те, щоб собі догодити. А всьо то не єї праця лиш чужа...

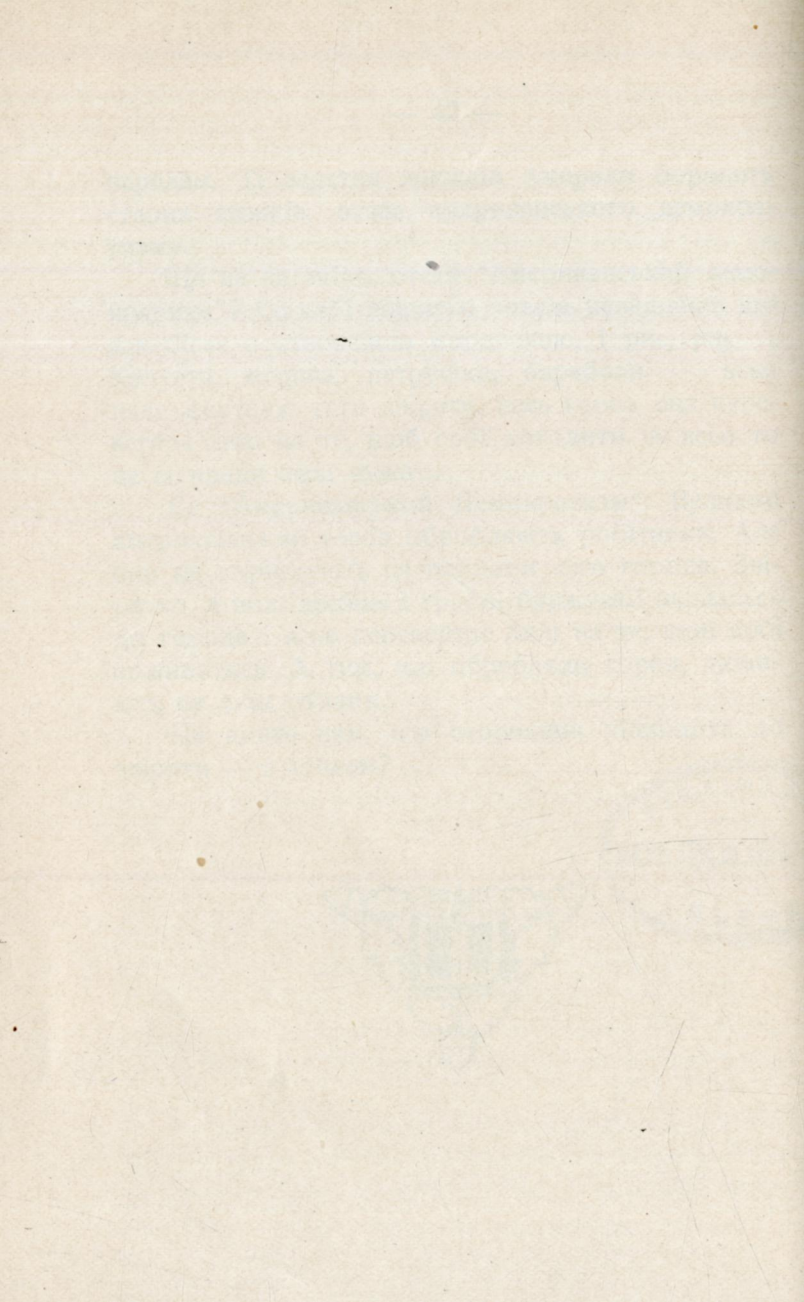
Се “Американський Демократизм”. Великий американський город обробляють робітники. Але они не користують ся плодами сего города. Звірятко, в виді дрібної і грубої буржуазії вкрадаєсь до города і всьо перевертає лиш на те, щоб собі поживитись. А тим, що обробляли город, лишають ся лиш охлапи.

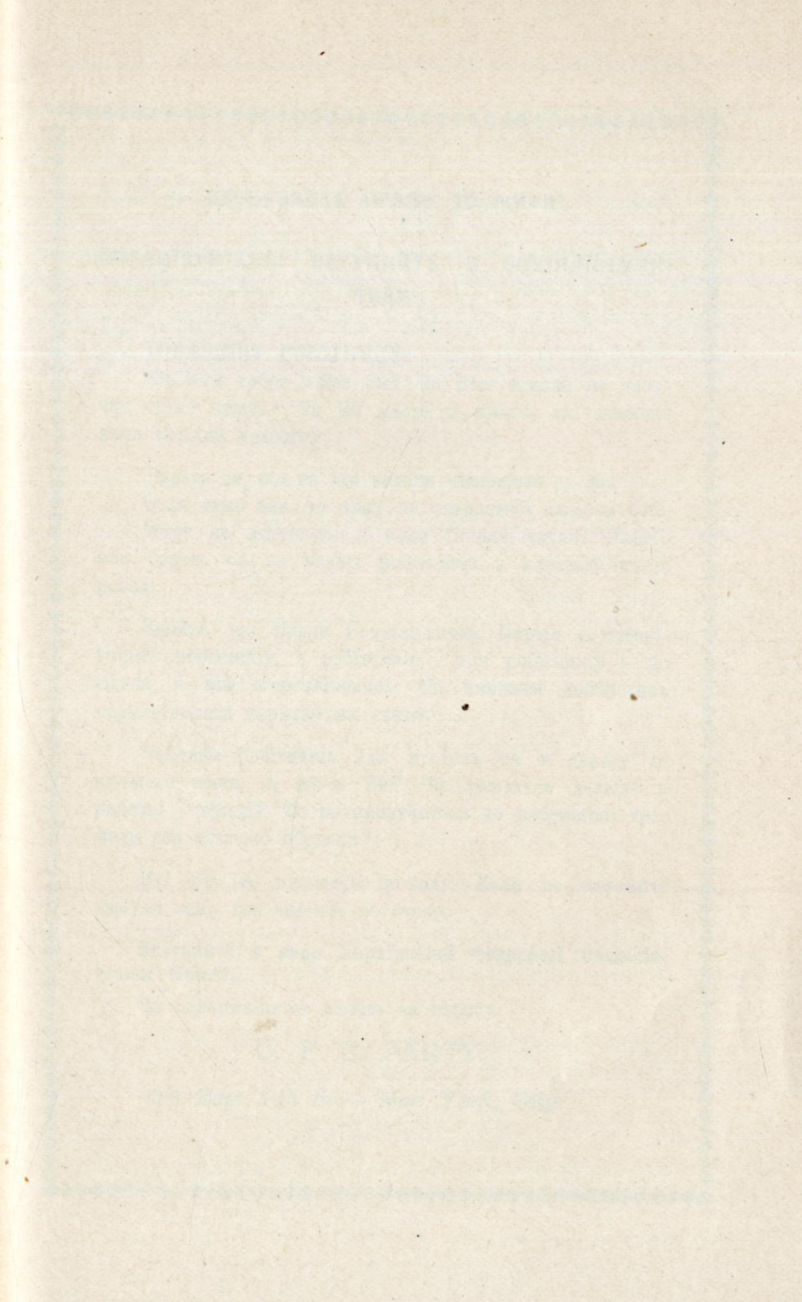
Чи дивно нам, що огорожник підходить до звіряти — з цїпком?...

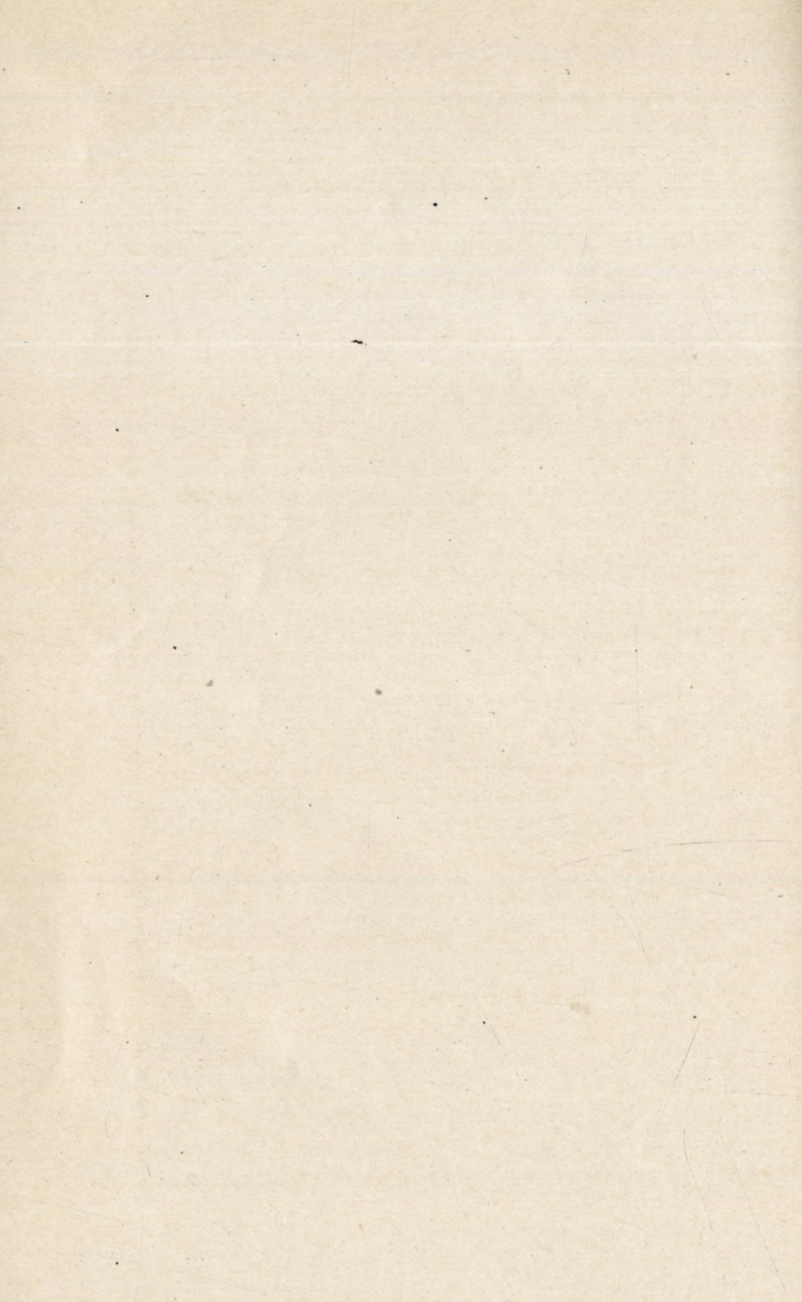

ЗДОБУВАЙТЕ ПРАВО ДО ЖИТЯ!

**ОРГАНІЗУЙТЕСЬ! ВСТУПАЙТЕ В СОЦІЯЛІСТИЧНІ
РЯДИ!**

ТОВАРИШУ РОБІТНИКУ!

Чи Вам добре живе ся? Чи Вам ніколи не докучає ніяка нужда? Чи Ви маєте ті права, які повинен мати кождий чоловік?

Здасть ся, що на всі питання відповісте — ні!

Єсли отже так, то чому не стараетесь помочи собі.

Чому не вступаєте в ряди Соціалістичної Партії, яка бореть ся за визвіл робітників з капіталістичної неволі.

Знайте, що тільки Соціалістична Партія є організацією робітників, з робітників і для робітників і що тільки в ній з'організовані, Ви зможете доборотись справедливого порядку на світі.

Частина робітників вже пустила ся в дорогу до кращого життя. А що-ж Ви? Чи лишитесь далше в рабстві і неволі? Чи не прилучитесь до робітничої громади для спільної оборони?

Ні! Ви не лишитесь по-заду. Коли не належите еше до нині, так зробіте се тепер.

Вступайте в ряди Української Федерації Соціалістичної Партії.

За інформаціями пишніть на адресу:

U. F. S. PARTY.

222 East 5-th St. — New York, City.

Читайте одну рт-обі
ничу часопись в Злучених
Державах Північної Аме
рики. Орган Української
Фед. Соціалістич. Партії.

„Робітник”

Ся часопись боронить інтереси працюючих мас і бореть ся зі всіма галапасами і ворогами робітничої кляси.

Коло неї гортують ся найсьвідомійші елементи між українськими робітниками в Америці, котрі розуміють потреби і клясові змаганя робітництва.

В сій часописі містять ся найцікавійші статі на різні теми.

З неї Ви можете довідатись про рух і жите наших українських емігрантів в Америці і Канаді, бо в кождім місті де тільки є українські робітники, там ся часопись має своїх кореспондентів. Новинки зі старого краю і цілого сьвіта є освітлювані в робітничім світлі.

Жадайте оказового числа. Пишіть на адресу:

„Robitnyk”

222 EAST 5-th ST. NEW YORK, N.Y.

662597

И 61.308

На складі „Робітника” можна
набути такі книжки:

Робітничий Календар на рік 1919	50
Класова борба — Др. Тятяна Грігорович	5
Робітничий співанник	15
“Патріоти” — М. Тарновський	10
Основи соціалізму — К. Кавцкий	25
Понятє і цілі соціалізму — Др. Б. Шмераль	15
Продукція — Н. Каришев	10
Комуністичний Маніфест — К. Маркс і Ф. Енгельс	25
Соціалізм а релігія — Д. Е.	5
Релігійна пошесть — Іван Мост	5
Карл Маркс, його жите і наука — Е. Гекер	15
Цар Голод — А. Бах	35
Селяньство і соц. демократія — В. Левинський	40
Новітна сусп. і церква — Др. Т. Бартошек	35
Початки релігії — Н. Андреев	20
Нове Евангеліє — Т. Бертоля	15
О походженю нашого бога — Лямбро	15
З відки взяв ся чоловік — Е. Гуцайло	25
Про походженє, та розвиток мов — Н. Рубакін	25
Чому жінки жадають політ. прав — Д. Клушинська	15
Словар чужих слів — Др. З. Кузеля	\$2.00
Інтернаціонал і Війна з додатком Анархізм і науковий ком. 15	

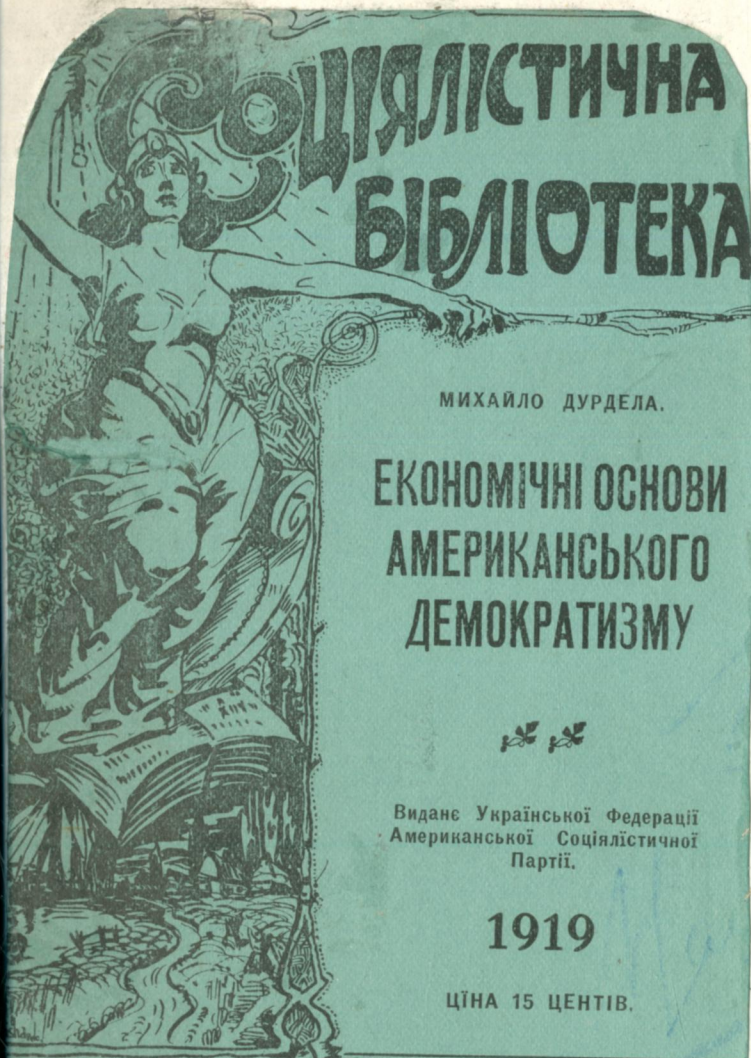

ЗАМОВЛЕНА ШЛТЬ НА АДРЕСУ:

EX. COM. U. F. S. P.

222 East 5th Street

New York, N. Y.

МИХАЙЛО ДУРДЕЛА.

ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ АМЕРИКАНСЬКОГО ДЕМОКРАТИЗМУ

Виданє Української Федерації
Американської Соціалістичної
Партії.

1919

ЦІНА 15 ЦЕНТІВ.

З ДРУКАРНІ “РОБІТНИКА”

222 E. 5-th St., New York, N. Y.

